LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till
1) landskapslag angående ändring av 16 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse och
2) landskapslag om ändring av 41 § kommunallagen för landskapet Åland.

I landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse (42/71) finns allmänna bestämmelser om landskapsstyrelsen. Bestämmelser om när jäv skall anses föreligga vid beslutsfattandet i landskapsstyrelsen ingår i lagens 16 §. Jävsreglerna gäller både medlem i landskapsstyrelsen, varmed avses såväl lantrådet som ledamot och suppleant, och föredragande tjänsteman.

Enligt bestämmelserna i 16 § 1 mom. 2 punkten föreligger jäv bl.a. för den som är ställföreträdare för den som saken angår. Av sagda jävsregel följer att bl.a. den som är medlem i sammanslutnings verkställande organ är jävig i ärenden vilka gäller sammanslutningen. Tillämpningsområdet för den här avsedda jävsregeln inskränks emellertid av en bestämmelse i paragrafens 3 mom. I sagda moment anges att jäv inte föreligger när ärendet rör sammanslutning och medlem av landskapsstyrelsen eller föredragande tillhör sammanslutningens styrelse eller förvaltningsråd såsom av landskapsstyrelsen utsedd medlem.

Bestämmelsen i jävsreglernas 3 mom. har ansetts oklar och den ger utrymme för tolkning. Det oklarheten har gällt är innebörden av uttrycket "såsom av landskapsstyrelsen utsedd medlem". Sålunda har under olika tidsperioder två olika tolkningar gjort sig gällande, såvitt fråga är om representanter i aktiebolag i vilka landskapet i egenskap av aktieägare i praktiken har rätt till representation i styrelse eller förvaltningsråd. Den ena tolkningen, som närmast stöder sig på lagens förarbeten och förarbetena till kommunallagen för landskapet Åland (5/80), innebär att jäv inte skall anses föreligga på grund av sådant ställföreträdarskap. Av underordnat intresse är härvid frågan om landskapstyrelsen utsett vederbörande direkt eller indirekt genom att vid bolagsstämma låta utöva sin rösträtt. Den andra tolkningen, som finner sitt stöd i hur uttrycket är formulerat, innebär att jäv skall anses föreligga i andra situationer än sådana där landskapsstyrelsen direkt utsett medlemmen. Sistnämnda tolkning innebär i praktiken att jävsreglernas 3 mom. är tillämpligt enbart på de av landskapsstyrelsen utsedda medlemmarna i styrelsen för Ålands penningautomatförening.

De bestämmelser som reglerar jäv inom landskapsförvaltningen är av stor principiell betydelse. Allmänhetens tilltro till landskapsstyrelsen och de beslut som

fattas av landskapsstyrelsen i dess egenskap av förvaltningsmyndighet förutsätter att landskapsstyrelsens handlande upplevs som objektivt och opartiskt. Det grundläggande krav som bör ställas på jävsreglerna måste därför vara att det inte tillåts att någon vars objektivitet eller opartiskhet i visst ärende bör ifrågasättas får ta del i avgörandet av ärendet. Ett annat krav är att jävsreglerna inte får leda till att landskapsstyrelsens arbete oskäligt försvåras till följd av att jäv skall anses föreligga i situationer när objektiviteten och opartiskheten inte kan ifrågasättas.

Enligt landskapsstyrelsens uppfattning är det av vikt att den sakkunskap som landskapets representanter i bolagsstyrelser och därmed jämförbara organ besitter kan nyttjas vid beslutsfattandet i landskapsstyrelsen i så stor utsträckning som möjligt. Eftersom det i allmänhet inte heller föreligger någon intressekonflikt mellan landskapsstyrelsen och landskapets representant så bör jäv inte grunda sig enbart på den omständigheten att vederbörande är medlem av sammanslutnings verkställande organ i det fall att medlemmen där skall anses representera landskapet. I de fall där intressekonflikt föreligger bör för övrigt bestämmelsen om s.k. intressejäv (16 § 1 mom. 1 punkten in fine) vara tillämplig.

I syfte att klargöra att avgörande betydelse inte skall fästas vid hur representanten för landskapet tillsatts, föreslår landskapsstyrelsen att 16 § 3 mom. landskapsstyrelselagen ändras. Samtidigt föreslås momentet ändrat så att tillämpningsområdet för ifrågavarande undantagsbestämmelse klart avgränsas till att gälla endast s.k. ställföreträdarjäv.

I syfte att klargöra att undantagsbestämmelsen i 41 § 3 mom. kommunallagen för landskapet Åland skall gälla enbart ställföreträdarjäv föreslår landskapsstyrelsen en ändring också av den bestämmelsen.

Enligt 26 § 2 mom. landskapsstyrelselagen krävs det för ändring av lagen den behandlingsordning som anges i 55 § landstingsordningen.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 16 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

---

I enlighet med landstingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen för landskapet Åland föreskriver, ändras 16 § 3 mom. landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), sådant det lyder i landskapslagen den 26 november 1975 (59/75), som följer:

16 §

Jäv enligt 1 mom. 2 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och medlemmen av landskapsstyrelsen eller föredraganden tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och han där skall anses representera landskapet.

Denna lag träder i kraft den

L a n d s k a p s l a g
om ändring av 41 § kommunallagen för landskapet Åland

I enlighet med landstingets beslut ändras 41 § 3 mom. kommunallagen den 19 februari 1980 för landskapet Åland (5/80) som följer:

41 §

Jäv enligt 1 mom. 3 punkten föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och ledamoten tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och han där skall anses representera kommunen.

Denna lag träder i kraft den

Mariehamn den 1 april 1987

L a n t r å d — Folke Woivalin

T.f. lagberedningschef — Lars Karlsson